

*Ceu duonubigena cum vertice montis ab alto.
Descendunt Centauri.*

Ibi: *Centaurum verò commixtione.*

De his supra, num. 2.

Verf. *Ceterum quod Divas Hieronymus.*

- 14 Satyrum, qui humana voce in eremo alloquutus est Divum Antonium dæmonem fuisse creditur, qui mortalium ludificator à D. Augustino nuncupatur. Ita sentiunt Pat. Euseb. in *curiosa Philos. lib. 4. cap. 15.* Pat. Sandov. *hisor. Æthiop. part. 1. lib. 3. cap. 2. n. 2.* Carranz, de *part. cap. 17. num. 71. verf. At certe, & num. 55.* Imò solent spiritus immundi, formâ humanâ usurpatâ, incubi, & succubi hominibus, ac fœminis perniciosè, ac detestabiliter illudere ad turpitudinem, unde monstra non semel concepta, editaque narrantur. Consule Euseb. *ubi nuper, Sandov. cap. 3. à n. 8.* Torniiell. *Annal. Eccles. anno 987. n. 9. & 10.* ubi resolvit, dæmonem posse, assumpto corpore, cum homine vel fœmina coire, sed non generare. Verum & sub forma humana, simul & pîcis, dæmon à Philisthæis colebatur; nam Dagon idolum superiore sui parte hominem, inferiore piscem referebat, ut cum communi tradit Salian. *tom. 3. anno 2940. num. 19.* Adde Card. Baron. *Annal. Ecclesiastic. tom. 3. anno 353.* ubi agens de Satyris, qui D. Antonio per desertum apparere, pluribus probat hippocentaurus & faunos reperiri posse.

SUMMARIUM.

- 1 De institutione & officio Præfecti vigilum.
- 2 Præfectus vigilum qualis fuerit Magistratus.
- 3 Verbum Hama, apud Consultum in l. 3. §. Sciendum, ff. de offic. Præfect. vigil. quid significet.
- 4 Verbum Dolabrum, in eodem textu quomodo accipiendum.
- 5 Quid sibi velit Consultus ibidem, dum ait, Præfectum calceatum circumire debere.
- 6 Traditur expositio D. Covar.
- 7 Eadem impugnatur.
- 8 Interpretatio ipsius textus proponitur.
- 9 Calceatus pro armato nonnumquam accipitur.
- 10 Arma quondam ex corio fiebant.
- 11 Samiare idem est quod acere.

De intellectu legis 3. §. Sciendum, ff. de offic. Præfect. vigil.

CAPUT III.

- 1 CUM sub Augusto incendiorum frequentia Urbs nimium vexaretur, ita ut una die plura contingerent, l. 2. ff. de offic. Præfect. vigil. ille anno ab Urbe condita 758. novum Magistratum instituit, Præfectum nempe vigilum ex ordine Equestri, ut præesset Tribunis septem, totidemque cohortibus, quarum singulæ binas regiones Urbis noctu circumirent (etenim ipse Augustus anno Urbis 746. eam in quatuordecim partes

digesserat. Salian. *Annal. Ecclesiast. tom. 6. anno mundi 4047. num. 3. in fin.*) ut incendiis, ac maleficiis, quæ per noctem patrari solent, obviam iretur. Hæc planè constant ex l. 1. 2. & 3. ff. de offic. Præfect. Vigil. ubi DD. & observantur à Salian. *sup. anno mundi 4059. num. 2.* Sueton. in *August. cap. 30.* Cujac. in *paratitl. ad eum tit.* Adrian. Turneb. *adversarior. lib. 19. cap. 22.* And. Domin. Flocc. de *potestat. Roman. lib. 2. cap. 25.* Pet. Greg. *Syntag. lib. 47. cap. 35. numer. 11.* Lex. Calvin. *verb. Tigiles.* Pompon. Lat. de *Magistrat. Roman. lib. 1. cap. 10.* Volaterran. *cod. tract. verf. Præfectus vigilum,* Hottoman. *tom. 1. lib. 1. tit. 15. de offic. Præf. vigil. Rosin. de antiquitat. Roman. lib. 7. cap. 34. verf. Præfectus vigilum,* ubi ex Dione lib. 55. sic inquit: *Cum eo tempore multa in urbe essent vastata, libertinos septem locis ad ea curanda instituit, equitem eis præfecit, quos etsi haut diu id officium gerere pati statuerat, tamen re ipsa expertus utilissimum, ac maximè necessarium esse, eorum munus perdurare iussit: suntque nostra ætate etiam nocturni hi custodes, non ex libertinis tantum, sed ex aliis militibus: murosque in urbe tenent, & mercedem publicè accipiunt.* Verum idem Imperator antea anno Urbis 746. custodibus curam extinguendorum incendiorum mandaverat. Salian. anno mundi 4047. n. 3.

Præfectus vigilum erat ex Magistratibus urbanis minoribus ordinariis Rosin. *dict. lib. 7. cap. 2. verf. Magistratus minores;* non ex curulibus, Rævard. *variar. lib. 1. cap. 8.* quales fuere Ediles curules, Prætores, Censores, ac Consules. Rosin. *lib. 1. cap. 19.* Quæ illius fuerit iurisdicção, ac munus, traditur in l. 3. ff. *cod. Pet. Greg. sup.* Hanc dignitatem, quæ subrogata est loco Triumvirorum nocturnorum, magnam & secundam à Præfecto Urbis appellat Jan. Gulielm. de *Magist. pop. Rom. cap. 16.* Vide Hottomanum, *ubi nuper.*

Ibi: *Quid sint hama.*

Cavetur in d. l. §. Sciendum, quod Præfectus 3 cum hamis ac dolabris pergat oberraturus. Hama ex Plinio & aliis est instrumentum ad ignem compescendum; licet cujus sit formæ non exprimitur. Calepin. & Nebrissenf. *verb. Hama:* sed Calepinus addit, haman fore vas rotundum ad hauriendam aquam ad ignem restinguendum, quod fusè probat Turneb. *sup. lib. 2. cap. 29. & lib. 19. cap. 23.* ex Columella de *cultur. hortor. lib. 17. de cucurbita,* ibi: *Aut habilem lymphis hamulam.* Plin. *lib. 10. epistol. ibi: Et alioqui nullus unquam in publico sipo, nulla hama Juven. satyr. 14. ibi: Dispositis prædives hamis.* Lexic. Calv. *verb. Hama.*

Dolabra multifariam accipitur, ut videre est 4 apud Calepin. & apud Rosin. *lib. 3. cap. 32. in fin. verb. Dolabra:* sed à Paulo in d. §. Sciendum, usurpatur pro instrumento ad sternendum murum, seu parietem, quod valde necessarium est ad incendia compescenda; plerumque enim oportet ut ædificia flammis proxima demoliantur, ut ignis ad alia progredi impediatur. Turneb. *dict. cap. 23.* Lexic. Calv.

Ibi: *Calceatum Præfectum vigilum.*

Præterea in d. §. Sciendum, statuitur ut Præfectus tota nocte calceatus oberret: quod præter ejus textus Interpretes ex ipso adnotarunt Cujac. obser-

observat. *lib. 3. cap. 30.* Rævard. *ubi sup.* Olan. *Paralipom. lib. 2. cap. 11. n. 16.* Rosin. *d. verf. Præfectus vigilum:* at non omnibus studio fuit indagare quid sibi Consultus voluerit, dum ait debere Præfectum circumire calceatum; nam si id ad calceos communes referatur, quibus Romani uti solebant, ut existimat Rævard. *sup.* ineptum ac deridendum præceptum videtur: quis enim ita vesanus esset, ut calceamenta, quibus diu induebatur, domi suæ relinqueret, nivem, glaciem, & aquam noctu calcaturus? Unde abique causa, ni fallor, insudavit Rævardus, dum de calceis Romanorum differens, perones Præfecto vigilum convenisse resolvit, De calceamentorum differentia latè D. Isidor. *Etymolog. lib. 20. cap. 33.* Rosin. *lib. 5. cap. 36.*

Hinc D. Covar. existimat, Paulum non de communibus, sed de militaribus calceis fuisse loquutum, qui uncinati vocabantur ab uncis ferreis, sive clavis, quibus obarmabantur Rosin. *ubi proxime.* Cui suffragatur, quia vigilis, vel urbis custodes, militum numero adscribebantur, siquidem erant per cohortes distributi, suos Tribunos habebant, publicumque stipendium merebantur, ut traditum est supra, n. 1. ideoque Præfecto vigilum ut militanti militari calceamenta ad circumueundum in usu esse debebant, ut D. Covar. contendit Sed adhuc istis animus non sedatur; cur enim Consulto de munimine pedum cura fuit, corporis immemori? Præterea militares calcei non erant apti ad ambulandum per calles, maxime si gelu cooperirentur; nam in planicie potius ad lapsum, quam ad commoditatem, aut detractionem deservirent, sicut ex locis à D. Covar. adductis apparet.

Quapropter aliam fuisse Consulti mentem suspicamur, nempe quod Præfectus armis indutus oberret, quod ejus muneri admodum necessarium erat ob nocturna pericula, quæ circumueuntibus noctu Magistratibus imminet; sæpe enim malefactores plures gregatim pergunt cum armis ad facinora, nec verentur civitatis custodes, sed tenebrarum caligine freti non formidant cum illis congregari, ac pro viribus dimicare: sic ubique receptum est, ut qui noctu circuire civitatem tenentur cum armis incedant. Cui intellectui ad stipulatur Glossa marginalis in d. l. 3. §. Sciendum, *verb. Hamis,* quæ armis pro hamis leget.

Nec omninò est insolitum ut verbum *Calceatus,* pro armato usurpetur, ut ex Plaut. in *capt. scen. 2. act. 1.* observat præter D. Covar. *hic,* Calepin. *verb. Calcio,* ubi calciatis dentibus ad convivium venire, idem est, quod armatis fortibusque dentibus ad comendendum accedere. Idem D. Covar. in calce hujus capituli calceatos pedes pro armatis accipit. Nostro quoque Hispania idiomate viam lapidibus stratum, & munitam, *calçada* vocitamus.

His adjici potest, quod Consultus per synecdochen pro toto, id est corpore, partem, hoc est pedes usurpavit, & dum armatos pedes fore jubet, totum obarmatum Præfectum incedere debere significat. Cui suffragatur itidem, quod olim apud Romanos ex corio arma fiebant, unde lorica à loris dicta est, ex quibus tunc texebatur, sicut nunc ex ferris hamis. Varr. *lib. 4. de ling. Latior. ibi: Lorica, quod è loris de corio crudo pectoralia faciebant. Postea succederunt Galli è ferro sub id vocabulum ex annulis ferream tunicam.* Ex quo id ipsum adnotant Calepin. *verb. Lorica,* Valcarcer in *epitom. Jur. Canonic. part. 2. fol. 112. in fin.* Sic asserti poterit, quod Consultus voluit significare, Præ-

fectum thoracibus, seu loricis ex corio indutum oberaturum, ne nimium armis ferreis gravaretur, quo minus possit tota nocte huc, illucque discurre: ad quod verbo *Calceatum;* usus est, quia arma gestare oportebat ex eadem materia, scilicet corio, ex qua calcei conficiuntur. Secundum quæ mens Pauli ea videtur esse, ut Præfectus vigilum fortissimos ex corio thoraces ad circumueundum noctu indueret, quales hodie in usu habentur, tum apud milites, tum apud paganos; aut exloris contextos ad instar loricarum, prout quondam fieri prædiximus cum Varrone.

Verf. *Obiter tamen.*

Samiare apud veteres idem fuit, quod acere, 11 samiumque pro acuto accipiebatur. Calepin. *verb. Samio,* Cornucop. *col. 754. num. 20. & col. 1376. numer. 60.* Adrian. Turneb. *adversarior. lib. 18. cap. 17. in fin. ibi: Ferramenta inquit Vopiscus samiata: Nonius acuta & mucronata explicat, & rectè: quod ex eo credo, quia Samià cretà polita & nitida deterfaque acueverunt: vim enim in ea detergendi esse novcrunt omnes. Igitur & detergendo ferramenta acuit.* Lexic. Calvin. *verb. Samiata.* Unde Samiarii dicti sunt, qui gladiatorum & jaculorum aciem & cuspides exasperant. Turneb. *lib. 27. cap. 21.* quò loci ait, Samiarios esse, qui cretà samii arma, ferramenta, spicula prætorianorum & satellitum Imperatoris ad nitorem fricabant, atque exasperabant gladiatorum & jaculorum aciem & cuspides.

SUMMARIUM.

- 1 Mulier prægnans si ad mortem damnetur, supplicium suspenditur usque ad partum.
- 2 Ratio constitutionis exornata traditur.
- 3 Fœmina proscribi potest, etiamsi prægnans sit; sed occidi antequam pariat, non permittitur.
- 4 Quando, & qualiter puniatur, qui fœminam gravidam bannitam errore juris vel facti perimit.
- 5 Ad ultimum supplicium damnata statim acenitur interfici potest, nisi ad lactandum infantem opus sit.
- 6 Mulieri gravida nullam corporalem penam infligi permittitur, ne sequatur abortus.
- 7 Quid de relegatione?
- 8 Nullam penam corporalem exequi licet in fœminam puerperam ante quadraginta dies, præter supplicium ultimum.
- 9 Mater que necessariò desideratur, ut infantem filium lactet, nulli penæ corporali subjici potest.
- 10 An liceat publica auctoritate mulierem prægnantem occidere ob delictum, si maximè expedit Reipublicæ, & num. 11. 12. & 13.
- 14 Mulier quandiu prægnans est: torqueri nequit.
- 15 Nec totura ministerio terreri.
- 16 Mulier recens enixa quando terreri, aut torqueri possit.
- 17 Mulier nutriens infantem an torqueri, vel pena corporali, præter mortis, affici possit.
- 18 Confessio facta à fœmina eo tempore, quo se-

- cundum jus torqueri non potest, si per torturam, vel terrorem fiat, nullius momenti est.
- 19 Utrum cum femina gravida iudicium exerceri possit?
- 20 Prægnanti feminae pœna, si ve tortura suspendi debet, etsi fœtus non sit animatus.
- 21 Pœna suspendenda est, licet mulier turpiter concipiat ea mente, at mors, vel aliud supplicium differatur.
- 22 Mulier gravida quomodo probetur ad pœna dilationem.
- 23 Aequitas legis Prægnantis, ff. de pœn. unde originem sumpserit.
- 24 Prægnans etiam jure naturali inspecto, ob crimen interfici nequit antequam enixa sit.
- 25 Aliani locus de fœmina servanda propter fœtum, servatur.

De rea prægnante, cujus supplicium aut tortura suspenditur donec pariat, ad legem Prægnantis, ff. de pœn.

CAPUT IV.

- 1 **M**ulier ultimo supplicio damnata, quando gravida existit, pœnam subire non permittitur, l. ult. tit. 31. part. 7. ubi Greg. Lop. gloss. fin. Menoch. de arbitr. lib. 1. quest. 86. n. 10. Anton. Gom. variar. lib. 3. cap. 13. n. 37. Farinac. in fragment. lit. C. num. 611. Clar. in praxi, §. fin. quest. 97. num. 5. ubi Bajard. num. 3. Arias de Mesa variar. lib. 2. cap. 36. Guazzin. de defension. reor. tom. 2. defens. ult. cap. 3. num. 2. Carranza de part. natur. cap. 2. de fœt. seu vent. §. 4. num. 21. cum seqq. Carret. in praxi crim. tract. de homic. §. Circa itaque, num. 22. Jan. Langlæus lib. 11. semestr. cap. 2. Cantera crim. quest. 10. numer. 1. quibus junges Glossam & DD. in l. Imperator, ff. de stat. homin. & in l. Prægnantis, ff. de pœnis. Si quis autem iudex ream prægnantem interfici iusserit, perinde plectetur, ac si infontem jam natum morti tradidisset, d. l. ult. partit.
- 2 Cujus æquissimæ constitutionis eadem ab omnibus reddi solet ratio, ne scilicet fœtus criminis exors cum criminosa genitrice extinguatur, de quo Diodor. Sicul. lib. 2. rer. antiquar. ubi inquit: *Mulierum morti destinatarum, si prægnantes essent, partus expectabatur, quod iniquum esset, eum qui nihil commississet, una cum facinoroso pœnam pati, aut duos plecti, cum unus deliquisset, cumque eo qui sponte peccasset, criminis vacuum puniri. Insuper cum sola peccasset mater, minime æquum censebant, filium patri, matrique communem luere maternam pœnam.* Cui & alia juridica ad stipulatur consideratio; nam partus pro nato habetur, quoties ipsius commodum vertitur; l. Qui in utero 7. & 26. ff. de stat. homin. unde sicut filius jam editus ob crimen parentum nullâ pœnâ corporali affici potest, ut dixi supra, lib. 2. cap. 8. à n. 21. ita nec fœtus enecari propter scelus maternum, ut perpendit Carranza d. part. cap. 2. §. 4. num. 20. homicidium enim, cum animatus existit, verè patrat, & ita plecti debet, l. 8. tit. 8. p. 7.
- 3 Eadem ratione licet fœmina proscribi queat, ut à quovis impunè interficiatur, ut cum communi contra alios tenet Farinac. tract. de variis question. quest. 103. num. 61. tamen dum gravida est, banniri prohibetur, seu perimi, quam si

quis occidat, pœnâ subiacebit. Farinac. ubi proxime, numer. 68. Menoch. d. lib. 1. quest. 90. numer. 55. Carret. sup. §. Septimò igitur, num. 30. Plaza de delict. lib. 1. cap. 36. num. 22. Duenas reg. 68. limit. 7. Vivian. opin. 770. numer. 19. Carranz. sup. num. 36. D. Nic. Anton. tract. de exil. lib. 2. cap. 34. num. 36.

Sed si quis errore facti, putans mulierem vacuo ventre fore, prægnantem enecet, à pœna immunis eris. Farinac. cum aliis sup. num. 71. Imò et si juris errore proscriptam fœminam quis perimat, extra ordinem duntaxat coerceretur, quia scilicet creditur etiam gravidam occidere sibi licere. Ita colligitur ex dictis supra, lib. 2. cap. 1. num. 198. cum seqq.

Post partum verò, vel abortum, statim non expectatis quadraginta diebus, rea vel bannita poterit enecari. Ant. Gom. supra, Canter. dist. q. 10. Baiard. ad Clar. q. 97. n. 4. nisi forte ad infantem nutriendum ita mater desideretur, ut ipsâ peremptâ, ille periret; nam tunc mortis pœna in tempus ablactationis differetur. Barb. & DD. in d. l. Imperator, & in d. l. Prægnantis, Ant. Gom. Baiard. & Canter. ubi nuper, Farinac. in fragment. litera C, num. 613. Carret. dist. §. Circa itaque, num. 2. Idemque dicendum videtur de qualibet nutrice, etsi mater ejus, quem lactat, non sit, ne infans intereat, cum hic eadem ratio reperitur.

Non solum ultimum supplicium, sed etiam 6 quanvis aliam pœnam corporis afflictivam gravidæ mulieri inferri vetatur, favore fœtus, ne abortum facit, unde nec flagellam cadetur, aut membro mutilabitur, donec fuerit enixa. Bart. in dist. l. Prægnantis, Ant. Gom. sup. Farinac. dist. lit. C, num. 611. Carranz. n. 29. Bajard. num. 3. & 7. Menoch. d. q. 86. à n. 10.

De relegationis pœna ambigitur, an utique 7 suspendatur. Communis resolutio est, quod si ex mulieris imbecillitate, itineris difficultate, & aliis circumstantiis verosimiliter timeatur abortus, sententiæ exequutio retardetur, aliâ statim exequatur. Ant. Gom. ibidem, Farinac. ubi proxime, Petr. Caball. crimin. resolut. casu 79. num. 5. Carranza num. 30. & 31. Bajard. n. 3. Arias de Mesa d. cap. 36. n. 3.

Sed pœnâ corporales, mortis excepta, non infliguntur mulieri intra quadraginta dies postquam peperit, non favore infantis, sed ipsius, ne præ dolore animam exhalet, cum valetudinaria, ac debilis eo tempore existeret censeatur. Ant. Gom. supra, Bajard. d. q. 97. n. 4. Canter. sup. qui ait hoc iudicis arbitrio committi.

Imò si ad infantis nutritionem necessariò 9 mater deserviat, huiusmodi pœnâ corporales suspenduntur, si ex eis inhabilem ad lactandum reddi Medicorum iudicio timeatur. Carranz. sup. num. 29. Ant. Gom. sup. Canter. d. q. 10. num. 12. ubi ait posse lactantem membro mutilari, quod iuxta præmissam assertionem est limitantum. Ubi verò fœmina damnata servari debet, ut in posterum debitas pœnas luat in vinculis publicis, seu carcere debet custodiri, propriisque expensis ali: quod si pauper fuerit, ex publico alimenta illi præstanda sunt. Cabal. in constitut. March. lib. 4. cap. 29. lit. A, num. 9. Guazzin. sup. defens. 30. cap. 14. num. 2.

Opportunè quæri potest, num aliquo casu 10 recedere liceat à regula dictæ legis Prægnantis, & similibus, ita ut mater rea, dum gravida existit, perimatur? Quid enim si tumultus, aut seditiones

nes ex dilatione supplicii in grave Reipublicæ detrimentum, & exitum imminerent? Et pars negativa astringitur ex dictis supra, lib. 2. cap. 8. num. 9. & num. 21. ubi cum communi assertum est, nefas esse pro salute totius populi in infontem violentas manus ad necem inferre; nam hoc omnem humanam potestatem excedit, quæ non valet pœnam corporalem innocenti pro alieno crimine irrogare: unde ob maternum faeinus fœtum, qui delinquere nequivit, morti mancipare nullo modo licitum fieri potest, etsi totius civitatis salus periclitetur.

11 Affirmativa sententia validis rationibus innititur, siquidem vita privati pro communi salute expendi debet, ut probavimus supra, lib. 1. cap. 2. num. 81. cum satis sit, quod unus moriatur, quam quod omnes, aut plurimi de populo intereant: nec debet esse melioris conditionis qui in utero est, quam si jam foret editus. Nec refert, quod etsi quisque civis enim culpæ exors pro sua Republica vitam prodigere teneatur, non tamen Magistratibus, aut concivibus permillum est ut eundem enecent, prout præmissimus, hoc etenim procedit ubi directè insons morti traditur, nam secus est si indirectè mors subsequatur. Sic d. lib. 2. cap. 8. n. 9. probatum relinquitur, quod si hostis, cui resisti non posset, minaretur civitati exitium, nisi innocens enecandus exhiberetur, potest sic postulatus licitè tradi, ut pereat, de quo exemplar existit Judic. cap. 15. nam Sanson à suis vinculis traditur enecandus Philisthæis. Vide Salian. Annal. tom. 2. anno 2881. n. 5. Et regulariter iuxta existentem causâ potest quis actum facere, qui directè non tendat ad mortem, licet certò sciat ex illo interitum sui ipsius vel aliorum innocentium eventurum. Sic licet militi ignem navi applicare, ne in hostium potestatem perveniat illa, etsi eundem cum aliis ibi obire necesse sit: sicut ei non licet deserere locum, in quo à Præfecto constitutus est, quanvis agnoscat se ab hostibus tradendum. Similiter in naufragio tabulam amico cedere absque peccato quis poterit, licet ipse extinguendus sit, de quo Less. de iust. & iur. lib. 2. cap. 9. n. 64. cum aliis Filliuc. tom. 2. tract. 29. cap. 1. num. 72. Remig. in Sum. tract. 2. cap. 5. §. 3. num. 2. D. Covar. sup. lib. 1. cap. 2. num. 8. in fin. cum seqq. ubi & nos plura congesimus ad rem.

12 Sed inter alia illud maximè huic assertioni favet, quod prægnans permittitur sumere medicinam pro salute tuenda, quanvis ex ea abortum subsequi certò sciatur, modò primarius effectus medicinæ non tendat ad partus necem, sed ad matris incolumitatem, & vitam; quia ipsâ jus habet ad medicamen id percipiendum, ut mortis periculum evadat, & ita injuriam nullam infert ei, qui in utero est, licet per consequentiam perimatur: quæ ratio communiter traditur ab omnibus, & deducitur ex l. 3. §. Quod ait, ff. de incend. ruin. & naufrag. & aliis, quas cumulat ibi Glossa verb. Defendendarum, de quo Less. & alii cum eo nuper laudati. Cum ergo Respublica jus habeat ad interficiendam ream prægnantem legitime damnatam, & aliunde urgeat periculum seditionis propter moram in exequenda sententia, poterit eandem, non expectato partu interficere, ut sibi prospiciat, etiam si inde mors fœtus subsequatur; actus enim occidendi matrem non tendit directè ad internum existentis in ejus ventre, cum hic vivere possit, illâ peremptâ, l. 2. ff. de mort. inferend. His annueat præcudubio dati supra, dist. cap. 8. num. 22. ad fin. D. de Faria Novæ Addit. ad Covar. Tom. II.

quandoquidem sentiunt licere publica autoritate constitui, ut alieni sceleris innocens pœnas luat: quod si verum foret, maximè hoc casu locum habere posset, cum fœtus pars viscerum matris esse dicatur, l. 1. §. Ex hoc rescripto, ff. de vent. inspic. Gloss. in l. Prægnans, ff. de evict. & una eademque persona, corpusque censentur, l. Curator 5. ff. de vent. in possess. mittend. Facit lex Qui cadem 25. in fin. ff. ad l. Corn. de fidei.

Huiusmodi opinio, quæ ex præmissis probabilis 13 apparet, ita restringi debet, ut duntaxat procedat cum communitas in gravi, ac evidenti discrimine constituta aliter sibi consulere non valet, nisi prægnante rea absque mora interfecta; alioqui si ex dilatione supplicii duntaxat impunitas mulieris propter tumultum sequeretur, non ideo exequutio sententiæ acceleranda erit cum nece fœtus; satius est enim criminiosam matrem impunitam relinqui, quam innocentem partum enecari, ut in simili monet Consultus in l. Absentem 5. §. 1. ff. de pœnis.

Ibi: Et eadem ratione nec eam torquendam esse.

Mulier dum fœtum fert, ob periculum abortus 14 quæstioni subijci prohibetur, l. 2. tit. 30. p. 7. ubi Greg. Lop. gloss. 8. Ant. Gom. variar. lib. 3. cap. 13. num. 3. & 37. Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 86. n. 13. Farinac. in praxi crim. q. 41. num. 78. & ibi Vulpin. num. 12. Jan. Langlæus lib. 11. semestr. cap. 2. Clar. in §. fin. quest. 64. num. 23. & ibi Bajard. num. 76. Carranz. de part. cap. 2. §. 4. num. 25. Paul. Zacchias quæstion. medicolegal. tom. 1. lib. 6. tit. 2. quest. 4. num. 19. Arias de Mesa variar. lib. 2. cap. 36. num. 12. Cantera crimin. quest. 10. in princip. Guazzin. de defension. reor. defens. 30. cap. 14. num. 1. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 4. num. Paz in praxi, tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 12. num. 48. Quod etiam in crimine læsæ Majestatis procedit Ant. Gom. n. 3. in fin.

Ab eadem ratione provenit, quod fœmina 15 gravida terri non possit torturæ metu pro eruenda veritate. Farinac. num. 84. Ant. Gom. num. 4. vers. Et ita debet, Zacch. dist. tit. 2. quest. 2. num. 5. Cavalcan. de brach. reg. part. 3. num. 126. Carranz. num. 26. Guazzin. sup. vers. Nec etiam poterit.

Post partum itidem mulier infra quadraginta 16 dies non torquetur propter debilitatem, ne in quæstione decedat. Farinac. num. 79. Clar. n. 22. & ibi Bajard. num. 4. Greg. Lop. d. gloss. 8. Pacian. sup. Guazzin. cum aliis n. 2. ubi cum Ant. Gom. d. cap. 13. num. 3. ad fin. tenet in arbitrio iudicantis fore, quantum temporis expectandum sit, ut recenter enixa torqueatur. Idem tradit Cantera num. 1. & Cavalcan. ubi nuper. Sed ante lapsam quadraginta dierum quæ peperit terri permittitur, non tamen intra decem, vel quindecim dies, quia mors inde contingere potest, ut probat Zacch. d. quest. 2. num. 9. quod ita videtur ampliandum, ut intra decimum, aut decimum quintum diem nec terror remotus torture incuti puerperæ possit, ne præ morore, ac formidine imminenti quæstionis vitam agat, ut sæpe contingit: unde ne hoc casu, nec cum mulier prægnans est, ob abortus periculum admittenda est distinctio Ant. Gom. d. cap. 13. num. 4. vers. Et ita debet, licet aliâ vera sit.

De muliere, quæ nutrit, ubi alia nutritia non 17 est quæritur an tormentis subijci possit? In quo C c ad